

รายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ละครำแบบปรับปรุง

ครูผู้สอน

ครูโชติกา

สมพงษ์

ครูจักรพันธ์

สุวรรณเกิด

เรื่อง

ละครร่ำแบบปรับปรุง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจความเป็นมาและประเภทของละครรูปแบบปรับปรุง
๒. ผู้เรียนสามารถอธิบายความเป็นมาและประเภทของละครรูปแบบปรับปรุงได้อย่างถูกต้อง

คำถามชวนคิด

นักเรียนเคยมีประสบการณ์ชมการแสดงละครรำ
แบบปรับปรุงหรือไม่ หากเคยชม
ขอให้บอกเล่าถึงประสบการณ์ที่ชมได้

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

แบ่งออกเป็น
๓ ประเภท

ละครดึกดำบรรพ์

ละครพันทาง

ละครเสภา

ละครร่ำแบบปรับปรุงชิ้นใหม่

ละครตึกดำบรรพ์ เป็นการแสดงละครแบบหนึ่งในประเภทละครร่ำเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีเจ้านายชาวต่างชาติเข้าเฝ้าอยู่หลายครั้ง จึงโปรดให้มีการละเล่นให้แขกบ้านแขกเมืองได้รับชม โดยเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) ได้คิดการแสดงในรูปแบบคอนเสิร์ต โดยเนื้อเรื่องตัดตอนมาจากวรรณคดีไทย

ละครร่ำแบบปรับปรุงชิ้นใหม่

โดยมีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเลือกเพลงและอำนวยการซ้อม จึงถือว่าการแสดงในครั้งนั้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของละครดึกดำบรรพ์ ต่อมาภายหลัง เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ได้มีโอกาสมชมละครโอเปร่า จึงเกิดความชอบใจและนำไปปรับปรุงให้เข้ากับละครดึกดำบรรพ์ของไทย ละครดึกดำบรรพ์ที่นิยมเล่นได้แก่เรื่อง สังข์ทอง คาวี

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

การแสดงละครดึกดำบรรพ์แสดงในโรงปิดขนาดเล็ก
ดนตรีประกอบการแสดง ใช้วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ดัดแปลงมา
จากวงปี่พาทย์ไม้นวมเครื่องใหญ่ ประกอบด้วย ระนาดเอกไม้นวม
ระนาดทุ้ม(ไม้) ระนาดเหล็กทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องหุ่ย ฆลุ่ยเพียงออ
ฆลุ่ยอู้ ซออู้ ตะโพน กลองตะโพน กลองแขก และฉิ่ง

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ละครพันทาง หมายถึงละครแบบผสม คือ การนำเอาลีลาท่าทำที่ของชนต่างชาติเข้ามาปรับปรุงกับท่ารำแบบไทย ๆ การแสดงละครชนิดนี้ แต่เดิมเป็นการริเริ่มของเจ้าพระยามหินทรศักด์ิธำรง เป็นผู้คิดค้นนำเอาเรื่องของพงศาวดารของชาติต่าง ๆ มาแต่งเป็นบทละครสำหรับแสดง

ละครร่ำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ได้กำหนด
ชื่อนี้และทรงปรับปรุงให้มีฉากประกอบการแสดงเพื่อให้แลเห็น
สมจริงสมเนื่อร้องซึ่งยังปรับปรุงลีลาท่าร่ำของชนชาติกับท่าทาง
อิริยาบถของสามัญชนเข้ามาผสมกัน เพลงร้องประกอบการแสดงนั้น
ส่วนมากต้นเสียงกับลูกคู่เป็นผู้ร้องแต่ก็มีบ้างที่กำหนดให้ตัวละคร
เป็นผู้ร้อง

ละครร่ำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ปีพาทย์ประกอบการแสดงใช้วงปีพาทย์ไม้นวม บทที่ใช้มักเป็น บทที่กล่าวถึงตัวละครที่มีเชื้อชาติต่าง ๆ เช่น พม่า มอญ จีน ลาว บทที่นิยมนำมาเล่นในปัจจุบันมีเรื่องพระลอและราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา

ลักษณะการแต่งตัวของละครพื้นทางจะแต่งตามเชื้อชาติ

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ละครเสภา คือละครที่มีลักษณะการแสดงคล้ายละครนอก รวมทั้งเพลงรื่องนำ ทำนองดนตรี และการแต่งกายของตัวละคร แต่มีข้อบังคับอยู่อย่างหนึ่งคือต้องมีขับเสภาแทรกอยู่ด้วย จึงจะเป็นละครเสภา

ละครรูปแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ก่อนที่จะเกิดละครเสภาขึ้นนั้น เข้าใจว่าจะมีการขับเสภาเป็นเรื่องราวก่อน เรื่องที่นิยมกันอย่างแพร่หลายคือเรื่องขุนช้างขุนแผน การขับเสภาตั้งแต่โบราณนั้นไม่มีเครื่องดนตรีชนิดใดประกอบ นอกจากกรับที่ผู้ขับขยับประกอบแทรกในทำนองขับของตนเท่านั้น ครั้นเวลาต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ซึ่งทรงโปรดสตั้บการขับเสภาได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดวงปี่พาทย์
เข้าประกอบเป็นอุปกรณ์ขับเสภา โดยให้แทรกเพลงร้องส่งให้
ปี่พาทย์รับและบรรเลงเพลงหน้าพาทย์เหมือนอย่างการแสดง
ละครนอก ตอนใดดำเนินเรื่องก็ขับเสภา ตอนใดเป็นถ้อยคำรำพัน
หรือข้อความอื่นที่ควรแก่การร้องส่งก็ร้อง จะเป็นเพลงช้าปี่หรือ
โองปี่อย่างละครนอกก็ได้

ละครรูปแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ตอนใดเป็นบทไปมาหรือרבกัน ปี่พาทย์ก็บรรเลงเพลงเชิดประกอบ
ต่อมาได้วิวัฒนาการให้มีผู้แสดงออกมาแสดงตามบทเสภาและ
บทร้อง ครั้งแรกก็อาจจะเป็นเพียงตอนใดตอนหนึ่ง ครั้นต่อมา
ก็เลยปรับปรุงให้เป็นการแสดงทั้งหมด และเรียกการแสดงนี้ว่า
“เสภา”

ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

ละครเสภาที่นิยมเล่นกันมาก คือ ชุณช้างชุณแผน ตอนพลายเพชร
พลายบัวออกศึก, พระวัยแตกทัพ, ชุณแผนเข้าห้องนางแก้วกิริยา

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ละคร ราชาราช - ตอน สมิงพระรามรบกามณี

เผยแพร่โดย : Siam melodies

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=iJkVDNhrYoc>

ใบงาน

เรื่อง ละครร่ำแบบปรับปรุง

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มในห้องจำนวนกลุ่มละเท่า ๆ กัน
และรับกระดาษแข็งขนาด A๔ จากครู
๒. ให้นักเรียนส่งตัวแทนมาจับฉลากประเภทของ
ละครร่ำแบบปรับปรุง

ใบงาน

คำชี้แจง

เรื่อง ละครร่ำแบบปรับปรุง

- ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป ประเภทและลักษณะของละครร่ำแบบปรับปรุงที่ตัวแทนจับฉลากได้ และแบ่งหน้าที่เพื่อจัดทำป้ายความรู้เกี่ยวกับประเภทของละครร่ำแบบปรับปรุงที่กลุ่มได้รับ

สรุป ละครำแบบปรับปรุงขึ้นใหม่

แบ่งออกเป็น
๓ ประเภท

ละครดึกดำบรรพ์

ละครพื้นทาง

ละครเสภา

